

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE", v.z.w.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen ondertekende bijdragen.

7e jaargang, nr 11, november 1978.

NOVEMBERACTIVITEIT.

UITNODIGING

De Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen U uit te nodigen op de voordracht met dia's die doorgaat op

donderdag 30 november 1978 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. afdeling, Dr. L. Colensstraat, 6, Oostende.

Het onderwerp : DE OOSTENDSE POSTKANTOREN.

De Spreker : WALTER MAJOR.

De heer Walter MAJOR heeft als bestuurslid van de Oostendse Postzegelkring in de loop der jaren een massa minder gekende informatie vergaard over alles dat met het postverkeer te maken heeft. Al zijn Oostendse informatie heeft hij voor de leden van onze kring, ook zijn kring want hij zetelt in het bestuur gebundeld in een unieke voordracht met dia's, die hij ons op deze avond komt voorstellen. Eens te meer bieden we de liefhebbers van Oostendse geschiedenis een neusje van de zalm. Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos en is iedereen welkom.

J.B. D.

OUDE NUMMERS "DE PLATE".

Leden die wensen vroegere nummers van "De Plate" aan te schaffen, kunnen die in het Heemkundig Museum kopen tegen 25 F. per exemplaar.

Volgende nummers zijn nog beschikbaar :

1ste jaargang : nr 6 ;
2de jaargang : nr 6 ;
3de jaargang : nrs 1, 6 en 6bis ;
4de jaargang : nrs 1, 2, 4, 5, 6 en 7 ;
5de jaargang : nrs 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 en 12 ;
6de jaargang : nrs 2, 3, 4-8, 9, 10, 11 en 12 ;
7de jaargang of huidige jaargang : alle nummers.

G. V.

LIDGELDEN 1979.

"DE PLATE" doet beroep op haar leden om zich zo spoedig mogelijk in regel te willen stellen met het vereffenen van hun lidgeld 1979.

Zij kunnen dit doen mits overschrijving van :

200 F. als gewoon lid

minimum 300 F. als steunend lid

minimum 500 F. als beschermend lid

Het lidgeld kan gestort worden op volgende bankrekeningen van "De Plate" :

750-9109554-54 (AN-HYP Oostende) of

384-0051822-11 (BANK VAN BRUSSEL Oostende)

Deze lidkaart hebt U nodig indien U tot de algemene statutaire vergadering van januari a.s. wilt toegelaten worden. Deze vergadering wordt ieder gevolgd door een veiling van heemkundige stukken. Uw lidkaart geeft ook steeds vrije toegang tot het Heemkundig Museum.

DE JAARLIJKSE VEILING.

In het januari-nummer zullen we de lijst publiceren van de stukken die na de statutaire vergadering zullen geveild worden. Teneinde een lijst ten gerieve van onze lezers te kunnen afdrukken doen wij dringend beroep op al degenen die boeken, brochures, programma's, catalogussen, aanplakbrieven, foto's, gravures, maatschappijborden, enz... welke interessant zijn voor onze leden-folkloristen en deze geveild willen zien, daarvan het Sekretariaat (J. Dreesen, Rode Kruisstraat 4) of de redactie (O. Vilain, Rogierlaan 38) in kennis te willen stellen, uiterlijk vóór 16 december a.s. Nadien zullen geen stukken meer aanvaard worden.

O.V.

ROUWBEKLAG.

"De Plate" biedt haar rouwbeklag aan de familie en vrienden van volgende personen die in de jongste tijd kwamen te overlijden.

De heer CAMIEL STROO, overleden in de maand juni. Hij stond sinds enkele jaren in voor de opmaak van ons tijdschrift.

De heer ADIEL VAN RYSSEL, stichter en bezieler van het Heemkundig Museum 't Zeigat te Blankenberge. Hij overleed in september.

Mevrouw Wed. M. COLOMBIE-GOBIN, overleden op 8 oktober j.l. Zij was sinds jaren lid van onze vereniging. Haar echtgenoot, architect Marcel COLOMBIE was medestichter en bestuurslid van "De Plate" geweest.

A.V.

HET HEEMKUNDIG MUSEUM.

Het Heemkundig Museum is terug iedere zaterdagochtend open van 10 tot 12u. Groepen en scholen kunnen op andere dagen er weer het Museum bezoeken mits voorafgaandelijke aanvraag aan het secretariaat van "De Plate", Rode Kruisstraat, 4, 8400 Oostende.

G. V.

BOUWMEESTERS VAN OOSTENDE-BELLE-EPOQUE. XV. "OCCASIONELE" ARCHITECTEN.

Met uitzondering van Alban CHAMBON waren de tot nu toe besproken architecten ofwel geboren Oostendenaars ofwel inwijkelingen wiens carrière zich grotendeels binnen onze stad afspeelde en die voornamelijk op lokaal vlak bedrijvig waren. In deze en volgende bijdrage dan een reeks Belgische architecten uit Brussel, Gent, Brugge en Antwerpen die slechts sporadisch plannen leverden voor te Oostende te construeren huizen en openbare gebouwen. Om drie redenen hebben we geen speciale inspanning gedaan om hun biografie hier te belichten : sommigen zijn genoegzaam bekend en vindt men gemakkelijk terug in gespecialiseerde literatuur. Wat de "secundairen" betreft, we hebben het niet tot onze taak gesteld om hun activiteiten buiten Oostende uit te pluizen. Het zou ons té veel tijd en geld gekost hebben. Overigens belangt ons dat niet zo rechtstreeks aan.

Oiop staat nog steeds voor Y. VYNCKE's : "Oostende in Oude Prentkaarten".

LEOPOLD DELBOVE.

Brussels architect. Bouwde ca. 1888 het "Hotel Les Dauphins", hoek Zeedijk-Louisastraat. Dit gebouw, dat al lang door een modern appartementsgebouw is vervangen, gold in zijn tijd als een meesterwerk van de Belgische architectuur. In 1891 wijdde het vaktijdschrift "L'Emulation" een geïllustreerde bijdrage aan "Les Dauphins" (Oiop, 96).

HOBE.

Brussels architect en designer. Tekende anno 1905 de plannen voor de Yacht-Club RYCO (Oiop, 37). Zo te zien een zeer vooruitstrevend ontwerp anno 1905 !

In de "Echo d'Ostende" van 26 februari 1905 werd uitvoeriger op de plannen van dit gebouw ingegaan. Het artikel is bovendien van een illustratie voorzien.

DANIEL FRANCKEN.

Etterbeeks architect. Leverde plannen voor de ook al weer verdwenen "Villa Griseldis", hoek Brusselstraat-IJzerstraat.

E. SERNEELS.

Etterbeeks architect, ook al een "kampioen" van de neogotiek, zoals men kan zien aan zijn Antoniuskerk te Etterbeek (ca. 1907) en aan particuliere huizen te Brussel (Sint-Antoniusplein 32 & 33 ; Nerviërsstraat 55). Te Oostende bouwde hij de meesterlijke "Villa Gabrielle" aan de Van Iseghemlaan 99. Rechtstreeks met afbraak bedreigd door de bouwwoede van een stadsgenoot, kwam deze prachtige neogotische villa enkele jaren terug in de actualiteit. Architect J. BELLAERT brak toen nog een lans voor het behoud ervan in "De Plate". Maar ondertussen is het Jaar van de Monumenten al weer vervangen door een nog potsierlijker Jaar van het Dorp en het is zeer de vraag hoe de bevoegde autoriteiten te werk zullen gaan in deze zaak.

JULES VAN YSENDYCK.

Was in zijn tijd een der succesrijkste architecten van België. Voor zijn levensbeschrijving verwijzen we naar de "Biographie Nationale". Voor Oostende ontwierp hij : -"Ostend House", het pronkhuis van bankier en bouwpromotor Louis DELBOUILLE aan de Leopold II-laan (Oiop, 123). Gebouwd in 1882, in neostijl, werd het gesloopt in de vroege zestiger jaren en vervangen door een appartementsgebouw met dezelfde naam. In de 8ste jaargang van het architectuurtijdschrift "L'Emulation" verscheen een hele reeks interessante prenten die details van het "Ostend House" voorstellen. De sierschouw in het huis, in Florisstijl met rolwerk, wortelmotieven, enz., was meesterlijk.

Een uiterst interessante foto van het "Ostend House" komt verder voor op de kaft van de brochure "Nouvel Ostende. Notice sur les Terrains Domaniaux. Propriété de M. Delbouille". We zien de voorgevel van Ostend House in de oorspronkelijke toestand (later werd de gevel verbouwd -lees verknoeid) terwijl de aanpalende terreinen nog niet bebouwd zijn. Voor een meer gedetailleerde beschrijving van Ostend House verwijzen we naar C. LOONTIENS' : "Les monuments et les édifices remarquables d'Ostende.." p. 171-176.

-nog van VAN YSENDYCK is het nog bestaande huis "La Tourelle" Koningstraat 32 (kruispunt met de Van Iseghemlaan), werkelijk een bouwwerk vol kwaliteiten.

L. DE LA CENSERIE.

Net als VAN YSENDYCK een der grote namen van de Belgische architectuur ten tijde van Leopold II. Zijn Antwerps Centraal Station is overigens een der onbetwiste hoogtepunten van de Belgische bouwkunst. Oostende dankt aan hem de plannen voor de SS. Petrus & Pauluskerk, gebouwd ter vervanging van de in 1896 afgebrande kerk (Oiop, 48). De eerste steen werd gelegd op 5 augustus 1901 (Oiop, 46), alhoewel de eigenlijke plannen kort na de brand klaar kwamen. Het kerkgebouw werd luisterrijk ingewijd op 4 september 1905 in tegenwoordigheid van Leopold II (Oiop, 147). Het duurde echter nog een paar jaar eer de kerk definitief voltooid raakte. Beschadigd in beide Wereldoorlogen is het gebouw, een onvolprezen monument van neogotische architectuur, nu aan een ingrijpende restauratie toe. Voor een uitvoerigen beschrijving kunnen we verwijzen naar het hoger vermelde werkje van LOONTIENS en ook naar de gids die door de parochiale overheid werd uitgegeven.

Eén ding echter, wist u dat de natuurstenen pilaren in de kerk helemaal niet van natuursteen zijn? Zoals het in die tijd meer voorkwam wendde men hier (om geld te sparen) geplaqueerde baksteen aan.

Wie iets meer wil weten over DE LA CENSERIE kan terecht in het Nationaal Biografisch Woordenboek, deel I, blz. 308.

JOSEPH NAERT.

Brugs architect; Prix de Rome in 1866. Te Oostende bouwde hij:

- Het "Hotel Royal Phare" (1870), Hoek Zeedijk-Helling Van Iseghemlaan (Oiop, 92-94, 132). In 1939 zou architect DANIELS ingrijpende veranderingen aanbrengen aan het hotelgebouw, dat de oorlog niet zou overleven.
- Het "Hotel de Bruxelles", Zeedijk 27.

NAERT's medewerker PICKERY sculpteerde de cariatiden voor dit gebouw (Oiop, 93). NAERT werkte wel meer samen met PICKERY: samen maakte ze een ontwerp voor het standbeeld van BREYDEL & PIETER DE CONINCK te Brugge. Hun project werd echter niet weerhouden.

DE RYCKER.

Tekende de plannen voor de in 1898 gebouwde Nationale Bank aan de Kaaistraat. In de gevel gebruikte hij gobertange- & écaussinegesteente.

N. Hostyn.

HET HEEMKUNDIG MUSEUM.

Breng geregeld een bezoek aan het Heemkundig Museum van "De Plate. Er is altijd wat nieuws te ontdekken: vooral de laatste aanwinsten die U nog niet gezien hebt. Leden van "De Plate" hebben er steeds vrije toegang mits voorlegging van hun lidkaart. Sinds wanneer dateert uw laatste bezoek? Het Museum is steeds toegankelijk de zaterdagochtend van 10 tot 12u. Voor scholen en groepen op andere dagen mits voorafgaandelijke afspraak.

VERGETEN OOSTENDSE SCHILDERS. IV. DE SCHILDERS VAN SCHEEPSPORTRETTEN IN ACHTERGLAS-TECHNIEK (tweede deel).

In ons overzicht is het na WIEDEN, MESEURE & P.N. nu de beurt aan Petrus Cornelius WEYTS, die we gerust de belangrijkste Vlaamse églomiséschilder mogen noemen. Voor wat volgt baseerden we ons terug op :

J. VAN BEYLEN, Vlaamse maritieme achterglasschilderijen, in :
Mededelingen. Marine Academie van België, XI, 1958-1959, p. 185-258
(en supplement in XII, 1960) ;

H.J. HANSEN, De glorie van het schip, Amsterdam-Brussel (Elsevier), 1967.

Petrus WEYTS werd op 4 januari 1799 te Gistel geboren. Hij huwde in 1824 te Oostende. Zijn huwelijksakte vermeldde hem als 'schilder'. Was hij toen al scheepsportrettist van beroep ? Of was hij een gewoon huisschilder die in zijn vrije uren églomisés maakte ? Ziedaar twee vragen die wellicht nooit een antwoord zullen krijgen. Op 22 februari 1828 wordt hem te Oostende een zoon Carolus Ludovicus geboren.

P.C. WEYTS's oudst gekende schilderij is een "Haven van Oostende" uit 1824 (afb. in VAN BEYLEN, p. 197). Het werk is duidelijk geïnspireerd op W. WIEDEN, alhoewel WEYTS er in details van afwijkt. De Franse Korvet bij WIEDEN, die de haven binnenvaart, is vervangen door het koopvaardijfregat "Flora de Gand" dat onder Nederlandse vlag de haven uitvaart. Op de dijk is de semafoor verdwenen.

Een tweede werk, niet getekend noch gedateerd, maar zéker van vóór 1830, heet "Vue du port d'Ostende". Ook dat staat nog sterk onder WIEDEN's invloed. Een ander schilderij, het Engelse stoomraderschip "TALBOT" voorstellend, is eveneens uit de vroege Oostendse jaren van WEYTS.

Daarnaast vond VAN BEYLEN in WEYTS' oeuvre ook tal van F. MESEURE-invloeden, namelijk enkele navolgingen van zijn glas uit 1808 (cf. De Plate 78/111). Hij vermeldt een exemplaar in spiegelbeeld waarbij "Mont Blanc" zonder spellingsfouten is geschilderd.

In 1831 schilderde de kunstenaar meerdere getekende en gedateerde exemplaren van "LE FORT ST. MARIE PRES CADIX". Ze hebben het eerder genoemde schilderij van F. MESEURE als prototype, terwijl de schepen overgenomen zijn uit WIEDEN's "The Great Admiral Nelson". Uit dit alles blijkt hoezeer WEYTS met het werk van WIEDEN en MESEURE vertrouwd was. Nog steeds in 1831 leverde WEYTS een heel bijzonder werkstuk : een diptiek, een voorval uit de 18e eeuw weergevend (foto 231 d in HANSEN). Het achterglasschilderij is heel duidelijk naar specifieke aanwijzingen van de opdrachtgever uitgevoerd. De linkerhelft toont een schipbreuktafereel met volgende legende :

"ZEILENDE OP 22 GR. 22 MIN. Z. BREEDTE EN 34 GR. 48 MIN. LENGTE DOOR EEN HEEVIGE ORCAEN OVERVALLEN IN DE MAEND MAERTE 1787".

rechts het dan toch niet vergane schip :

"ZEILENDE MET OPGEREGTE WAERLOOZE RONDHOUTEN, NA ... MAURITIUS IN DE MAEND MAERTE 1787".
Dat is ongeveer alles wat de schrijvers over P.C. WEYTS' Oostendse periode gekend is.

Anno 1838 verhuisde hij met zijn gezin en broer naar Antwerpen. Waarom ? In HANSEN lezen we op p. 205 volgende suggestie :

"... Oostende was echter maar een kleine havenstad met een beperkt scheepvaartverkeer. Uiteraard kon ook de klantenkring van Weyts niet zo heel groot zijn. Na de Belgische Revolutie van 1830 steeg de scheepvaartbedrijvigheid op een merkwaardige wijze te Antwerpen en dat moet Weyts niet ontgaan zijn. Ongetwijfeld waren in deze grote haven meer mogelijkheden aanwezig voor een beroepsschilder die zich uitsluitend in maritieme onderwerpen gespecialiseerd had".

Te Antwerpen werd P.C. WEYTS op 24 april 1840 een tweede zoon geboren : Ignatius Jan WEYTS (+ Antwerpen 10 mei 1880).

De Antwerpse productie van de WEYTSSEN laten we hier buiten beschouwing. Alhoewel interessant, past het niet in de optiek van onze artikelenreeks en alles vermelden - er is enorm veel- zou ons werkelijk te ver voeren. Wat dus Antwerpen betreft, verwijzen wij de geïnteresseerden naar de bibliografie. Te Antwerpen waren alle WEYTSSEN bedrijvig in het vak : zowel Petrus WEYTS, zijn zonen Carolus en Ignatius alsook zijn broer Ignatius Jozef Johannes (Oostende 17 mei 1814 - Antwerpen 19 maart 1867):

Petrus WEYTS overleed in zijn huis, Paardenmarkt 71 op 29 maart 1855 na een welgevulde loopbaan, zoals blijkt uit zijn oeuvre-catalogus op 't einde van VAN BEYLEN's studie.

Een volgende figuur is die van E. DEVRIESE, scheepsportrettist wiens activiteiten duidelijk te Oostende te situeren vallen, alhoewel zijn naam niet in de bevolkingsregisters zou voorkomen.

VAN BEYLEN signaleerde één enkel werk van deze meester (pag. 208, foto XX). Het achterglasschilderij stelt de botsing voor tussen twee Oostendse visserssloepen, nl. de O. 63 "Jeune Léonard" van Schipper Leonardus DEMEY en de O.60 "Frederic II" van schipper Michel HEINDERSON. Het glas heeft als legende :

"VOORGEVALLEN AEN LEONARDUS DEMEY DEN 23 JANUARY 1852 DOOR FREDERICK DEN TWEEDEN./ MACHIEL HINDERSON".

Het schilderij steekt in de verzameling A. BERQUEMAN te Brussel.

Daarmee eindigen VAN BEYLEN en HANSEN hun relaas wat Oostende betreft : "Verdere bewijzen voor de activiteit van Oostendse achterglasschilders zijn er voorlopig niet. Het lijkt erop dat omstreeks 1870 deze kunstuiting in die stad uitgestorven was". (HANSEN p. 206).

Als aanvulling nu, de voorlopige -schaarse- resultaten van onze eigen onderzoekingen.

P.C. WEYTS : het M.S.K. van Oostende bezit van hem een "VUE DU PONT D'OSTENDE 1835". Links zien we de staketsels, de dijk met de vuurtoren, de wallen met huizen achter, een windmolen, de "pilotage" met kanonnen en een vlaggemast. Rechts het zeilschip "Le César" dat onder volle zeilen de haven uitvaart. Het glas meet 48 X 69cm en is getekend onder rechts P. WEYTS.

Een tweede WEYTS in bezit van het Oostendse M.S.K. stelt de "Jan Van Eyck" voor die de Oostendse haven uitvaart.

E. DE VRIESE : van hem vonden we in de verzamelingen van onze Heemkring het achterglasportret van de visserssloep O.119 "Emma". De O.119 is geportretteerd langs stuurboord, met gehesen knuiver, stagzeil, grootzeil en topzeil voor de haven van Oostende. De sloep vaart -uiteraard- onder de Belgische driekleur. Rechts is het havenhoofd te zien. Het glas is getekend en gedateerd onderaan links : DE VRIESE 1874 en heeft volgende tekst als legende : "SLOEP EMMA N° 119 STUURMAN C. ASAERT OOSTENDE".

Nog van E. DEVRIESE, en door G. VANHESTE aan de Heemkring De Plate geschonken, is een klein rond, nu eens niet-maritiem achterglas : "AANDENKEN AAN EEN OVERLEDEN VADER".

Het stelt een kerkhofje voor in een berglandschap bij blauwe hemel. Onder een treurwilg is een graf waarbij een weduwe in zwart knielt met haar twee kindjes. Het is getekend onderaan rechts E. DEVRIESE 1872 en heeft het onderschrift "REGRETS". Dit aandenken is een waar pareltje van funeraire volkskunst.

We kwamen ook nog een andere scheepsportrettist-achterglas op het spoor : ene E. VANHESTE. Ook zijn producten zijn duidelijk Oostends. Het M.S.K. te Oostende bezit van hem het scheepsportret van de O.27 "Belle Poule" (Inv. nr 517) ; geëxposeerd in het Heemkundig Museum. De O.27 is geportretteerd langs stuurboord, met gehesen knuiver, stagzeil, topzeil en grootzeil en voert de Belgische vlag. Op zee zijn nog andere sloepen te zien. Het glas is getekend en gedateerd onder links : E. VANHESTE 1868 en heeft volgende legende : "SLOEPE BELLE POULE. SURMAN. J. VERREMAN".

Tenslotte vermelden we het merkwaardige merkmodel voor een achterglasschilderij dat de "AMPHITRITE" voorstelt.

Het is van de hand van E. VAN WYNENDAELE en is eveneens te zien in het Heemkundig Museum "De Plate".

De inventarisering van de Belgische maritieme achterglasschilderijen is nog maar goed begonnen. Daarom een oproep aan alle personen die werken van de hoger vermelde meesters in bezit hebben om dit kenbaar te maken. We denken hier vooral aan de oude Oostendse schippers- en redersfamilies. Misschien hebben die nog wel wat, misschien zelfs op zolder ? Daarom ons adres : Norbert HOSTYN, Witte Nonnenstraat, 38, 8400 OOSTENDE (tel. 70.14.86).

H. Hostyn.

BOEKEN.

BRUGGE-ZEEHAVEN.

Urbain Naert uit Eernegem publiceerde een interessante biografie over "Baron August de Maere d'Aertrycke, vader van Brugge-Zeehaven".

Al wie geïnteresseerd is over de oorsprong van Zeebrugge, zal dit werk van deze strijder die zijn levenswerk niet voltooid zag (hij stierf in 1900) willen bezitten.

Te bestellen bij de auteur U. Naert, Emiel Coolsaan 4, 8250 Eernegem, mits storting van 320 F. op rek. nr 280-0533912-61.

WINGENE.

De auteur Michaël Deneweth, die zich zelf de titel van volkshumorist toeëigend heeft, heeft een enig mooi boek "Mijn dorp is Breugheldorp" laten verschijnen. Het is "een uitgebreid repertorium humor en folklore, heemkundig voor Wingene verwerkt". Het is rijkelijk geïllustreerd en omvat 640 blz. boeiende tekst.

Te bestellen bij M. Deneweth, Mandeldreef, 57, 8800 Roeselare mits storting van 450 F. op rek. nr 000-0456904-34.

SEIZOENARBEIDERS.

Verschenen juist vóór de zomer : "Getuigenissen omtrent landbouwseizoenarbeid in Frankrijk samengesteld en -gelezen door Rogier Crevits als hulde aan alle seizoenarbeiders van Bovekerke - De Mokker - Koekelare - Zande".

Gepolicieerde uitgave. Prijs 150 F.

BALLET.

Bij de Standaard Uitgeverij verscheen een "ABC van het Ballet" door Rina Barbier. Wie zich met de balletterminologie, zoals "battement", "dégagé" "léotard", "passe-pied", enz. wil vertrouwen kan zeker dit geïllustreerd boek gebruiken.

Prijs : 385 F.

Vorige maand gaven we reeds enkele voorbeelden van allerhande smeekbeden van minder fortunlijke Oostendenaars uit vorige eeuw : aanvragen voor het overmaken van overlidensacten uit een ver land, wanhopig verzoek van een wanhopige stakkerd om een betrekking als grafdelver, een soldaat die de toelating vraagt om te huwen, verzoek om geld om de huishuur te kunnen betalen, verzoek om een pensioentje vanwege een oudgediende, verzoek om een gratieverlening.

Deze maand vullen we die reeks aan met een aantal brieven, die evenals die van vorige maand gekozen zijn omwille van de variatie in de inhoud. Het manuscript van het Vincentiusgenootschap bevat er honderden. Achter de schitterende decors die het Oostende van toen hood schulde waarlijk veel ellende ...

G. M. Aug. de Laage, Bruges - 1 février 1859.

Je prends recours à votre charitable dévouement pour obtenir le placement à la maison répenties à Bruges, à raison de f 150 une fois donnés d'une jeune fille de 15 ans, entrée dans la voie du vice. Ses parents sont dans la plus profonde misère. Son père pêcheur de profession est à l'hôpital depuis plusieurs semaines. Une liste de souscription circule déjà pour en couvrir les frais et j'espère bien qu'elle ...

H. 16 juni 1859

A Burgemeester en Schepenen van Oostende.

De ondergeteeknde Theresia Van Leuven, huisvrouw van Pierre Pilaeis neemt de eerbiedige vrijheid aen UE voor te dragen dat haere kleyndochter genaemd Marie Elise Verstraete, dochter van Charles & Marie Pilaeis gebooren te Oostende den 8 February 1853, stom dove geboren zynde en haere moeder zeer vroegtijdig verloren hebbende heeft het zelve bij haer ingenommen. Dat kind is nu 7 jaeren oud & zeer bekwaem om te leeren. Het waere dus noodzakelijk het zelve in het gesticht van stom doove van d'heer Carton te Brugge zou kunnen geplaeft worden. Maer haeren vader overlast door vijf kleine kinderen is niet in staat de onkosten te kunnen draegen daer om verzoek zij ootmoediglijk dat UE het zouw believen dit arm kind ten koste van de Stad & van de Provincie in het voormeld gesticht te willen plaetsen ...

Admise le 7 novembre 1859

à l'institut de M. Carton (later bijgevoegd).

I. Kapitein Snoeck, Amsterdam - 14 juli 1860.

Eene arme vrouw genaemd Heinderson is komen aen mij zeggen als dat haren man Jan Heinderson aen boord van uw schip "Jacoba Carolina" onders uw orders zoude gevaeren hebben. Diensvolgens neem ik de vrijheid UE te vragen, als hetgeen de vrouw Heinderson zegt, waer is, en indien gij over haeren man eenige tijding zoudet kunnen geven - Want het is reeds lange jaeren dat haeren man Jan Heinderson naer Oostende niet gekomen is, en dat hij aen zijne famillie nog geld nog teeken van leven gegeven heeft. Met mij eenige nieuws over dezen man te geven zult gij aen dezelve arme famillie eene grooten troost verschaffen, en indien gij wist waer deze matroos zich nu bevind tracht hem naer Oostende te doen wederkeren of wel dat hij enig geld van tijd tot tijd zoude zenden.

J. Louis Rogiers, Eernegem - 21 février 1866.

De ziekte van uwe schoonzuster de Weduwe Rogiers verslecht alle dagen. Zij is reeds onder de Kerkelijke gerechten. Gij kunt dus wel denken in welken staet van armoede dat dit huisgezin moet zijn : zij heeft mij doen verzoeken van UE te schrijven om

UE te vragen van haer iets te willen afzenden van hetgeen haer kortelings zal toekoomen van het sterfhuis van vader en moeder. Met hun dus, enig geld daer van af te zenden zult gij een groot werk van Barmhertigheid doen als ook van Broederlijke Liefde. Gij zult mij verstaen hebben. Hunne armoede is groot. Komt hun dan bij dezen middel ter hulp.

en tot slot :

K. Aen de Achtbare Heeren Hoofdman en leden van het Bestuur der Koninglijke Maetschappij St. Sebastien - 28 July 1866.

Den ondergeteekende Joannes Jonckheere neemt bij deze de eerbiedige vrijheid UE te verzoeken hem te willen verleen de plaets van knaep uwer maetschappij open door het overlijden van Josephus Janssens. Indien hij deze gunst bekomt, mag UE verzekeren dat hij hem altijd zal weerdig maeken van uw genegenheid door zijne iever, oppassendheid en goed gedrag. In de hoop ...

Norbert HOSTYN.

MARIA HENDRIKAPARK (OOSTENDE)

oo

De blaren rotten in 't herfstpark. Ik wandel langs een zompige vijver waar de zwanen zich teruggetrokken hebben uit dit seizoen van roest en tranen.

Een late zon kladt gele en bruine vlekken op het vel van de avond. Ook mijn haren moeten nu verzilveren in zoveel ouderdom en dood.

Wie ziet mij, wie mag de dichter ontdekken die het laatste sap uit de druiven perst in de wijngaard van de avond ?

Zilvermeeuwen strijken sidderend neer op het rimpelige, bruine vijvervlak. De nacht smaakt brak.

Roger Devriendt

Met toestemming overgenomen uit "NIEUWE STEMMEN. Tweemaandelijks literair tijdschrift". Jaargang 34, nr. 2, december 1977 - januari 1978, blz. 47.

DE PLATE.

Oude nummers van ons tijdschrift "De Plate" kunnen, voor zover ze nog beschikbaar zijn, steeds tegen de prijs van 25 F. per exemplaar in het Heemkundig Museum aangeschaft worden.

G. V.

HET WESTVLAAMS LANDSCHAP

Dorpszichten uit Groot-Oostende

Waar het dorp bleef stille staan...

... en de bouwpromotoren ijverig blijven doorgaan.

Deze foto's waren te laat klaar voor de Stedelijke Fotowedstrijd in het teken van het JAAR VAN HET DORP, maar werden ons bereidwillig afgestaan ter illustratie van wat een reiziger ziet die Oostende nadert van uit het zuiden.

J.B.D.

HET JAAR VAN HET DORP : HET WESTVLAAMSE LANDSCHAP.

Inleiding.

De in de maand mei voor de Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" vertoonde diamontage "Het Westvlaamse landschap" is een realisatie van de Westvlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd. De reeks kwam reeds in 1973 tot stand, maar werd in het kader van het Jaar van het Dorp herwerkt en met talrijke dorpszichten aangevuld, (de auteurs van deze succesvolle diareeks zijn Michiel en Liane Zwaenepoel. Diegenen onder U die Michiel Zwaenepoel gekend hebben (+ 19.9.1978), weten dat hij als sekretaris van de Westvlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd het Westvlaamse landschap door en door kende, en zich sinds jaar en dag met een onverdroten ijver voor de gaafheid en het behoud ervan heeft ingezet.

Ons Westvlaamse Landschap : troetelkind en zorgenkind.

Zoals U gemerkt hebt hangt deze reeks een overzichtelijk en zelfs quasi-volledig beeld op van de diversiteit van ons Westvlaams landschap : zij voert ons kriskras doorheen de duinen, de polders, de zandstreek en het Houtland, leidt ons langs sloten en veldwegen, tot voor oude hoeven, molens en historische gebouwen en brengt ons binnen in de meest rustieke plattelandskernen en polderdorpjes. Op die manier is deze diareeks vooreerst een overrompelende hulde aan ons unieke en toch vaak ongekende Vlaamse landschap. Menigeen onder U zal wellicht verrast zijn zoveel ongekende schoonheid te ontmoeten. Mogelijks kan deze diareeks dan ook bijdragen tot een betere kennis en een grotere liefde voor ons platteland : onbekend maakt immers onbeminde.

Helaas, ons landschap is niet louter troetelkind, maar van langs om meer ook zorgenkind geworden !

Is het geen beangstigende vaststelling dat zelfs het meest rustige polder- of bosgebied en het verst gelegen dorp ineens, door een of andere onoordeelkundige verkaveling of snelwegtracé, onherstelbaar hun vertrouwd silhouet en hun eigen karakter kunnen verliezen

Met de liefde voor ons landschap loopt ook de zorg en de bekommernis om dit landschap als een rode draad doorheen deze diamontage. Achter de opwekkende muziek horen we ook sombere tonen en boven de beminlijke beelden staat duidelijk een waarschuwend vinger : ons landschap, ons platteland is een heel kostbaar, maar ook een zeer kwetsbaar erfgoed.

Wij Vlamingen mogen er prat op gaan een dynamisch en bouwlustig volk te zijn, maar inzake behoud van landschappen en dorpen spelen deze eigenschappen ons duidelijk parten. Wie zei ook weer dat Vlaanderen aardig op weg is één grote agglomeratie te worden ?

In stijgende mate en naarmate de verstedelijking toeneemt door het steeds verder uitgroeien van woongebieden en het inplanten van industriezones neemt ook de agrarische open ruimte en de eigen geaardheid van onze dorpen af. Hoe langer hoe meer wordt het platteland, de ruimte precies waar men zich vrijer en rustiger kan voelen een schaarste-goed !

Tegengesteld aan deze evolutie neemt de belangstelling voor deze agrarische ruimte van dag tot dag toe. Het is merkwaardig hoe de laatste decennia de maatschappelijke waardering voor het platteland, voor het dorp en de natuur is toegenomen. Het bewustzijn is groeiende dat de mens niet op zichzelf bestaat, maar deel uitmaakt van een grotere natuurlijke samenhang.

../..

De W.V.T. wil een leefbaar en genietbaar platteland.

Binnen het kader van haar provinciale opdracht heeft de Westvlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd, die denkevolutie bewust gestimuleerd. Steeds heeft de W.V.T. het als een van haar voornaamste taken beschouwd het natuur- en cultuurpatrimonium van het platteland te bewaren en het door een ruimer publiek te laten waarderen. Wel attent om de gevaren van ongebreidelde massa-rekreatie, heeft zij zich nimmer voorstander van rekreatieve mammoetprojecten getoond, integendeel, door bewust stille en rustige rekreatievormen zoals wandelen, fietsen te bevorderen, streeft zij ernaar de bevolking tot een zinvolle natuur- en landschapsgerichte vrijetijdsbesteding te bewegen ("Op zoek naar groen" van M. Zwaenepoel).

Van meet af aan, o.m. naar aanleiding van het Natuurbeschermingsjaar 1970, heeft zij de aandacht willen vestigen op de noodzaak van een gaaf, onaangetast platteland. Zo heeft onze Vereniging blijvend aangedrongen om bij het doorvoeren van ruilverkavelingen ook rekening te houden met de imperatieven van de landschapsestetiek en o.m. het bomen- en struweelbestand en het veldwegennet in de mate van het mogelijke te ontzien.

De recente verruiming van de ruilverkavelingswet tot niet agrarische maatregelen en het nieuwe artikel waarbij ten minste 2 % van de kavels voor landschapsdoeleinden moet gevrijwaard blijven, mag zij terecht als een persoonlijk succes voor haar jarenlange ijver en bekommernis om het landschap beschouwen.

Ook nu in het kader van het Jaar van het Dorp wil de W.V.T. de gelegenheid aangrijpen haar waardering en bekommernis voor landschap en dorp tot een breder publiek te laten uitdeinen en meteen tot onze waardering en onze bekommernis te maken. Te lang is het landschap, het platteland en het dorp alleen de zorg van enkelingen geweest. De algemene degeneratie van ons landschap, de verarming van ons natuur- en cultuurpatrimonium, de vervaging van tekenende dorps- en plattelandskarakteristieken zijn voor een deel ook aan onze eerder door laksheid en gemakzucht dan door onwil ingegeven berustende houding toe te schrijven.

Wij zijn evenwel in een stadium gekomen waar deze houding katastrofaal moet worden. Zo kan en mag het niet langer.

De voortschrijdende verstedelijking van het platteland en samenhangend hiermee de introductie van het stedelijk leefpatroon in het dorp zijn immers van aard het dorps- en plattelandsbeeld in de nabije toekomst niet slechts drastisch te wijzigen maar voor het nageslacht ook onherstelbaar te verminken.

De huidige belangstelling van de overheid voor het platteland is dan ook niet ingegeven door een melancholische jeugdnostalgie, en wil ook geen overdreven sentiment of een voorbijgaande retro-mode stimuleren!

Integendeel, het komt erop aan oog te hebben voor wat met onze dorpen en ons platteland aan het gebeuren is. Om vanuit het besef van de eigen waarde van het leefkader in de dorpen, het leven, werken en wonen op het platteland te behoeden voor verdere aftakeling. Een doelgerichte ontwikkeling die het eigen gelaat van de buiten respecteert, eist immers dringend een algemene herwaardering van het dorps- en plattelandsleven. Onze dorpen en ons platteland zijn geen restgebieden, noch voor de opkomende industrie, noch voor ongebreidelde woonuitbreiding en wegebouw, noch als compensatie voor de groeiende onbewoonbaarheid van onze steden!

Omgekeerd zouden onze steden moeten putten uit de waarden van kleinschaligheid die nog op het platteland leven om de tussenmenselijke relaties in de stad te herstellen. Dit zou, menen wij, de sociologische betekenis van het Jaar van het Dorp voor de stedeling kunnen zijn.

../..

Het is nog niet te laat, maar de tijd dringt.

We hebben nog een aantal mooie plattelandskernen overgehouden. Dorpen waar de kerk met het kerkhof errond en het gekasseide dorpsplein met zijn verrassende juweeltjes van landelijke architectuur nog het centrum vormen. Dorpen met kerktoren als herkennings-teken uren ver in het rond, waar linden ons uitgeleide doen naar de velden, waar eens buiten de dorpskom de monumentale hoeven en karakteristieke wilgen of populieren vedette zijn.

Het is dat platteland, dat landelijk leefkader dat moet gevrijwaard worden en wel in de eerste plaats voor de mensen die er wonen. Het gaat niet zozeer om de man die in de stad leeft en op de buiten woont, maar om de boer, de smid, de tuinman, de dorpsherbergier, de pastoor en de zusters van de school, de kruidenierster, de huismoeder met haar kinderen, kortom allen die het platteland tot platteland en het dorp tot dorp maken.

De volkse verscheidenheid en de eigenheid van het platteland moet ook binnen de nieuwe gemeentelijke eenheden kunnen bewaard blijven. De administratieve verruiming van het gemeentelijke territorium mag niet ontaarden in een identiteitsverlies van onze dorpen. Het platteland en het dorp moet het kader blijven waarin de plaatselijke bevolking totaal kan leven : waar ouders kunnen wonen, werken en zich ontspannen, waar kinderen kunnen schoollopen, spelen en ravotten. Een leefbaar platteland voor de eigen ingezetener zal ook een genietbaar platteland zijn voor de rekreanten.

De multifunctionele rol van het huidige platteland.

Ik ben er mij wel van bewust dat de vele functies die het platteland thans te vervullen heeft, de leef- en genietbaarheid aanzienlijk hebben beïnvloed en de inrichting ervan ook in de toekomst blijvend zullen bemoeilijken. De boer oefent inderdaad geen alleenrecht meer uit op het platteland en onze landschappen worden ook niet meer uitsluitend op hun geschiktheid voor de landbouw beoordeeld.

En al vervult het platteland primair nog wel steeds de zeer belangrijke economische rol van de voedselbevoorrading, toch is ons platteland secundair ook woonruimte voor de niet-agrarische bevolking, inplantingsruimte voor algemeen economische infrastructuur, uitbreidingszone voor de stadsontwikkeling, een belangrijk stuk natuur- en cultuurpatrimonium en tenslotte rekreatieruimte voor de gehele bevolking.

Een pertinente vraag die zich dan ook stelt is : kan het platteland in zijn primaire functie met de vele secundaire imperatieven verzoend worden zonder daarbij al te zeer het eigen gelaat te verliezen ?

Er is echter meer.

De moderne landbouw tendeert in West-Europa en in ons land naar schaalvergroting, monokultuur, veeteeltindustrieën, tuinbouw en glaskultuur. Kulturtechnische ingrepen op de traditionele plattelandsinrichting zijn daartoe nodig en resulteren (in een extreme vorm) in rechtgetrokken met beton verharde landbouwwegen en clean-gedolven kale waterlopen, geometrische perceelsvormen, standaard-stallingen, betere mechanisatie- en motorisatiekansen en minder niet-landbouwkundig grondgebruik.

Het vergt weinig verbeelding om uit deze ontwikkeling af te leiden dat het agrarisch milieu voor de niet-agrarische bevolking de bekoring mist van het idyllische platteland met zijn door bomen bezoomde aarde- en kasseiwegen, kronkelende beken en grillig ineen-gestregelde akkers, weiden en bossen, met daartussen scheefgezakte hofsteden met mesthoop, neerhof en boomgaard, en een bonte mengeling van allerlei huisdieren, juk-dragende boerinnen en tot slot ook vriendelijke boeren met bolletjeshalsdoek.

../..

Indien men de op gang zijnde ontwikkeling in de landbouwsector zou willen stuiten (vooropgesteld dat het kan) dan zou het oude platteland alleen in stand te houden zijn mits enorme en blijvende financiële tegemoetkomingen vanwege de gehele niet-agrarische bevolking, waarbij de landbouwers veeleer als openbare parkwachters en landschapstuinmannen zouden funktionieren dan als voedselproducenten. Dit is medunkt, wel een utopische veronderstelling.

Er zal dus moeten gezocht worden naar tussenoplossingen die enerzijds de economische leefbaarheid van de landbouw-sector toelaten en anderzijds de esthetisch-recreatieve functie van het "landschap" blijven waarborgen of in de mate van het mogelijke herstellen. Hier situeert zich het begrip landschapszorg.

Landschapszorg en landschapshistoriek.

Vooraleer we aan landschapszorg doen moeten we ons even bezinnen over de doelmatigheid ervan. Evenwin als een agrarische landinrichting zin heeft zonder inzicht in de landbouwtechnische behoeften, zou het verantwoord zijn een op esthetisch genot en recreatie gerichte plattelandsinrichting door te voeren zonder rekening te houden met de bouw-elementen van dit landschap. Efficiënte landschapszorg stoelt op een diepere kennis van dit landschap, van de aardrijkskundige en historische groei ervan.

Even verduidelijken.

Geografische gegevens hebben betrekking op de natuurlijke, fysische gesteldheid van bodem en ondergrond ; klimatologische omstandigheden, erosie, e.d. Historische elementen veronderstellen een menselijk ingrijpen, al of niet in overeenstemming met dit geografisch milieu. Beide groepen elementen bepalen het uitzicht van een landschap en waar een landschap van menselijke invloeden gevrijwaard bleef gebruiken we de term natuurlandschap.

In West-Vlaanderen zijn evenwel geen natuurlandschappen meer voorhanden. De intensieve uitbating deed een kultuurlandschap ontstaan met kunstmatige dieren- en plantenassociatie waarbij de natuur eerder een passieve, ondergaande rol kreeg toebedeeld. In de kustzone heeft de natuur nochtans een meer actieve rol gespeeld bij de totstandkoming van ons landschap. Vooral de transgressies van de Middeleeuwen hebben de vorming van onze polders en de vorm en het uitzicht van onze polderdorpen op direkte wijze beïnvloed. De aanwezigheid van veen en turf in de bodem heeft daarenboven een kenmerkende inversie van het reliëf veroorzaakt.

Onder invloed van de maritieme klei-afzettingen die de periodieke transgressies met zich mee brachten en als gevolg van de systematische ontwatering van deze schorren, is het onderliggende veen gaan inklinken waardoor de vroegere uitgeschuurde vloedkreken als zandruggen boven het omgevende landschap kwamen te liggen.

Het landschap en de heemkunde.

Het behoort tot de meest fascinerende aspecten van het platteland dat het "historie" in zich draagt. Zeker in onze streken met een eeuwenlange beschaving is het landschap ook een stuk kultuurgeschiedenis. Daarom alleen verdient het historisch landschap van West-Vlaanderen onze aandacht en blijvende zorg. De vernieuwing die het platteland thans ondergaat als gevolg van technologische imperatieven, ruimt een groot aantal voor de heemkunde belangrijke relikten op. Sommige hebben een meer dan folkloristische waarde. Zij kunnen alleen worden bewaard wanneer zij in een ander verband dan het strikt landbouweconomische een nieuwe functie krijgen.

Om te verhinderen dat het platteland als zodanig een 'museum'-karakter zou krijgen lijkt het aangewezen alle heemkundige belangrijke zaken die bodemgebonden zijn zo mogelijk een toeristisch-rekreatieve bestemming te geven. Oude gebruiksvoorwerpen en zelfs 'levende' folklore kunnen in en rond dit onroerend patrimonium ingeschakeld worden. Dit toeristisch-rekreatief gebruik van heemkundige elementen moet echter behoed worden voor onechte enscenering, kitscherige overladenheid of vermenging met niet-authentieke zaken.

Al deze streekeigen elementen kunnen op lange termijn niet gevrijwaard worden indien zij alleen maar een beschermd statuut genieten. Zij moeten als het ware een nieuw leven beginnen. De heemkunde kan daartoe bijdragen door haar opsporingswerk en haar verklarende rol. Hierin ligt mijns inziens een hoogst belangwekkende taak voor een Vereniging als de uwe. Aan de andere kant zal het platteland door haar bewarend karakter een geschikt onderzoeksterrein voor de heemkunde blijven. Platteland en heemkunde behoeven elkaar !

P. Geldhof
Stafmedewerker W.V.T.

OOSTENDE IN DE FRANSE TIJD.

Zie DE PLATE, 7de jaargang, nr 10, oktober 1978, blz. 13 - 78/115 "Kroniek van de voornaamste gebeurtenissen" door de heer G. BILLIET.

Onder 1810 lezen we : Het nieuwe jaar begint slecht. De havengeul is bijna verzand : bij ebbe kan men er te voet over.

In "DES VOIES NAVIGABLES en BELGIQUE". Considérations historiques suivies de propositions diverses ayant pour objet l'amélioration et l'extension de la navigation, in 1842 uitgegeven door het Ministerie van Openbare Werken te Brussel, lezen we het volgende :

"PORT d'OSTENDE.

L'occupation de la Belgique par la France avait rendu désert le port d'Ostende. Le flux et le reflux ne rencontrant plus l'obstacle des navires, leur action dévasante cessa et il se forma immédiatement de grands attérissements. L'ensablement du port et des criques du bassin d'inondation fut si rapide, que des sondages pratiques le 17 août 1795 et le 27 juin 1796 constatèrent qu'il n'y avait plus que Om30 d'eau (1 pied) sous la basse mer dans la cunette sur la barre, cunette qui n'était plus qu'une rigole étroite et difficile.

Binetôt, un cause plus puissante de ruine, l'absence de tout entretien pendant les dix premières années de la domination française, devait entraîner la destruction de la jetée qui retenait les sables de l'estran, derrière l'estacade de l'Est ; abaisser cet estran, et livrer aux sables amenés par le flux, l'entrée latérale du port.

En juin 1803, la barre était presque au niveau de la basse-mer, à l'entrée du port, et celui-ci ne présentait plus à l'intérieur que 3 à 4 pieds (0,55 à 0,85m) et en peu d'endroits 5 pieds (1m38) de profondeur ; le bassin de submersion, fortement envasé n'était plus couvert d'eau qu'aux équinoxes ; la moitié de la surface des criques avait disparu et le reste, encombré, n'offrait plus qu'une cunette sans largeur, au niveau de la basse mer".

J.B. Dreesen.

Win een lid voor onze Vereniging door uw oude nummers van "De Plate" aan een vriend of een kennis door te geven.

OOSTENDE

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Veerboten liggen er als treinen langs de kant
want het station valt samen met de kade
Europa's jeugd, met rugzakken beladen
vaart van de Visserskaai naar Engeland.

Een held van een voorbije oorlog speurt
met dode ogen uit een monument naar zee,
maar in het Strandhotel ontvangt men op TV
negen stations, veeltalig en in kleur.

In engels, frans of duits of nederlands
voelt men de harteklop van één Europa ;
een toekomst zonder grenzen, zonder weerga.
"Maar waarom", vraagt een belg, "Probeert u frans ?"

"We spreken nederlands met negentien miljoen
en dat is meer dan denen, zveden, noren.
Zonder uw hulp gaat onze taal verloren ;
waar is toch jullie inzicht en fatsoen ?"

Ik geef hem groot gelijk en buig het hoofd,
ten prooi aan een ontredderend dilemma :
ik hou van Vlaanderen meer dan van Europa,
maar heb zoons een beter lot beloofd.

Ginds blaast een boot. Een vleugelvaartuig zoekt
dansend naar Engeland in een wolk van water.
Misschien, denk ik, dat honderd jaren later
een nieuw geslacht de echte vruchten proeft.

Jan Noordegraaf

Overgenomen met toestemming uit "DE BLAUWE WIMPEL". Maandblad voor scheepvaart en
scheepsbouw in de Lage Landen, nr 2 - 33ste jaargang - februari 1978.

JAN NOORDEGRAAF.

Dit zeer mooie gedicht over Oostende werd geschreven door de zeeman-dichter
JAN NOORDEGRAAF, die als radiotelegrafist de aardbol vele malen rondde en zo de zee,
de zeeman en het schip leerde kennen en doorgronden.
In ons land minder gekend heeft de naam NOORDEGRAAF in maritiem Nederland een uitste-
kende klank en dit terecht want zowel zijn proza als zijn gedichten kenmerken zich door
begrip voor de zeeman. Van zijn hand verschijnen regelmatig gedichten in de maritieme
tijdschriften "DE BLAUWE WIMPEL" en "QUO VADIS". Onlangs nog gaf DE BOER MARITIEM in
samenwerking met de STICHTING MARITIEM CENTRUM een bundel maritieme poëzie van hem uit
onder de naam "LUISTEREN NAAR SCHELLEN". Het is een verzameling zee-verzen, zilte gedichte
en balladen waarin men de zeeman, ongeflatteerd, niet vertekend ontmoet.
Wij bevelen de liefhebbers van maritieme poëzie "Luisteren naar schellen" met nadruk
in hun belangstelling aan. Het is verkrijgbaar bij De Boer Maritiem in Nederland of
De Branding in Antwerpen, prijs ongeveer 15 gulden.
Wij danken van harte de redactieraad van het uitstekend maritiem tijdschrift "DE BLAUWF
WIMPEL" die ons toelating gaf dit gedicht over te nemen.

J.B. Dreesen.

KLUCHTIG LIED op de SCHOONE WANDELING TE FLANKENBERGHE of het ijzeren reuzenwerk genaamd de PIERE, metende 300 meters ver in zee.

STEMME : Mijn schoone Dalia. Worden van Jan Van Wilpen.

1. Het was op eenen morgenstond
Dat ik mij reeds alhier bevond
'k Liep in gedachten in mijn vizioen
Ik dacht 'k zal maar een wandeling doen
Naar Flankenberghe, ja zonder erge
'k Was daar gekomen, 'k heb daar vernomen
Een visscherinnetje verheugd en blij,
Ach kom zei zij, ga mee met mij,
Beziat die schoone Flankenbergsche stad
Die vroeger nooit alzo bestaan en had.
2. 'k Nam haar zoo zachtjes al bij haar hand,
Wij trokken samen al langs het strand
'k Zei visscherinnetje wat is dat daar
Ach sprak het meisje vreest geen gevaar
Het is de Piere, voor de plezieren
Eij zomertijden, om te verblijden
Al waar het voor een zot of een paljas
Maakt geen ambras, het komt van pas,
'k Liep in het zand tot over mijne knien
Om dat groot werk dat gymenas te zien.
3. Die Piere is 't schoonste van geheel de stee
Drij honderd meters staat hij in zee
Dat gaat zoo rap dat machiene werk,
Die ijzer palen die staan zoo sterk,
Veel suveljanten, en veel passanten
Heeren en damen, gij moet u niet schamen,
Voor al die willen op de Piere gaan
En blijft niet staan, toe maakt gedaan
Gij zult niet vallen want hij is te breed,
En ook niet trappen op malkanders kleed.
4. Men zal daar drinken in een hotel
En al verkrijgen wat dat men wil,
Zijt gij van drinken of wandelen moe
Gij doet maar seffens uw oogen toe,
Rust op de banken, 't zijn zachte planken
Of visschen vangen, naar uw verlangen,
En 's avonds late langs die frissche zee
Gij rust in vree, met liefde mee
'k Zei visscherinnetje dat is plezant
Die Piere is 't schoonste van ons Belgenland.

5. En g'hebt daarbij die schoone diek
 De gaze brandt en ook den electric,
 Die schoon hotels die groote casino
 Enfin 't is beter of in Congo,
 Wilt gij dinneren ; of promeneeren
 Wilt g'u verfrisschen, gelijk de visschen
 Met schoon seizoen en wel ge neemt een bad
 O dat is wat, in deze stad
 Damen en heeren leven g'heel plezant
 Nog beter als in 't luiielekkerland.
6. Wat zegt gij van die schoone stad
 Die zooveel grootsch en nieuws bevat
 Het bolk bewondert die schoone kust
 Waar zij verblijven met liefde en lust
 De bootjes varen, op de zeebaren
 Voor de kasteelen, 't muziek aan 't spelen
 En over 't water danst men met plezier
 Op d'ijzere Pier', toe komt naar hier
 O Blankenbergh, klein plekje grond
 Uw naam floreert de gansche wereld rond.

Jan Van Wulpen

WATERTORENS.

In het vermaarde Nederlandse tijdschrift "Heemschut" van maart 1978 verscheen een interessant artikel over "De watertoren van Heerenveen".

We nemen een paar zinnen over uit die bijdragen en laten onze lezers zelf maar even bezinnen.

"In de argumenten tegen de sloop van dit uit 1915 stammende bouwwerk, werd ook het toch wel boeiende silhouet genoemd, door Hepkema al geprezen, maar later in niet geringe mate vervuild door drie hoge woontorens. De onmenselijke maat van de plumpe flats geeft Heerenveen het schijn-effect van grootstedigheid."

"Op een trieste namiddag afgelopen herfst nam de raad het onthutsende besluit om het markante bouwwerk te slopen. Erg lang is er niet over gediscussieerd. Het werd een 'contre-coeur'-beslissing - de stille sympathie, die er voor het zo typerende herkenningsymbool bestond, verloor het in de financiële afweging".

"Het blijft intussen een intrigerende vraag waarom de plaatselijke gemeenschap niet in verzet is gekomen tegen de afbraak. Was er een te groot geloof in de verwachting dat de raad toch niet zo'n scrupuleus besluit zou aandurven?"

"Men heeft het gemeentebestuur niet kunnen vermurwen. De harde, financiële realiteit bleek een te hoge horde voor de immateriële argumenten om het monument voor de binnenstad veilig te stellen. Volgens Heemschut, die zich al in een vroeg stadium voor het behoud inzette, 'een zeer eigen element in het ruimtelijk beeld van de plaats'. De verdwijning van de toren heeft ook buiten Heerenveen pijn gedaan."

"Heerenveen is de laatste twintig jaar verre van gelukkig geweest met de conservering van zijn monumenten. Vooral in het oude hart van de binnenstad zijn enkele schrijnend, lege plekken ontstaan door beslissingen, waaraan kortzichtigheid niet vreemd was."

O. V.

Over het vermaarde beleg (1601-1604), zo deskundig beschreven door E. Vlietinck, (1) valt bij toeval nog wel één of ander document te ontdekken (2). Deze brief, opgesteld door Pieter de Ghistelles, toenmaals gouverneur van Oostende, is vooral belangrijk voor de krijgsgeschiedenis, omdat de schrijver omstandig aan de Staten van Utrecht verhaalt, van welke aard de nieuwe belegeringswerken (3) waren, die door de Spanjaarden tegen de stad werden opgericht, terwijl de verdere bijzonderheden voor de geschiedenis van dat beleg zelf een bijdrage opleveren.

De tekst is ongewijzigd gelaten en, al vraagt het een kleine inspanning van de lezer, het is de moeite ruimschoots waard ...

Edele, erentfeste, hoochgeleerde, wijze, discrete, seer gebiedende heeren.

Mijn heeren. Ick heb uwe Ed. schrijvens gedatiert den X^{en} Januarij, den XXVI^{en} deser met blijdschap ontfangen. Den vijandt heeft, t'seder mijn leste schrijvens aen uwe Ed. gedaen, sijn aprochen int westen, gelijk oock int werck dat van Leest gemaect heeft, genaemt Geckaff, noch seer geavanceert ende de selve versterckt met mennichte van rijs, in maniere van een espon, t'selve naer de zuijtsijde met een bostweer van rijs ende sandt verhogende, hebbende gelaten inden punct tegens die faulse-braye een open poorte liggende noorden in zee, wijt omtrent achtien voeten ende hooch omtrent veerthien voeten; tot wat intentie het is, ofte wat sij daer meenen met uut te richten is ons onbewost. Voor die poorte, inde canale van de oude haven hebben sij eergisteren nacht mennichte van palen ingeslagen, waer van de canale selfs alrede een deel heeft uut gesmeten, dan die hebben sij wederom geplant. Gisteren avondt heb icker noch eenige doen uuttrecken; desgel. meen ick te laten doen de resterende. Waer toe sij deese poorte aldus met palen beset hebben, off sijt gedaen hebben door dien van hier een constapell overgelopen is, die haer geadverteert heeft van het brandtschip, dat ick doen maecken hebbe, om daer mede haer werck int brandt te steecken, ofte dat sij met haer werck voorts willen gaen na de cateije, is onseecker; dan sullen uwe Ed. eestdaechs beeter daer aff geïnformeert sijnde, t'selve deelachtich maecken. Int oosten heeft hij den 25^{en} deser s'nachts een nieu werck wederom op een nieu uutgebracht, alwaer ick met seven stucken dese dagen soo van Peeckels-bollwerck als van Vlammenburch continuel. op heb doen spelen. Ick soude noch well bequamer baterijen doen maecken daer op te flanckeren, dan moet het laten, door dien de nodige materialen, Godt betert, als rijs, cordewagens ende andere meer ons ontbreecken. Bidde uwe Ed. seer dienstel. de goede handt te houden, dat wij dese toch eerstdaechs mogen becommen. Den vijandt heeft niet tegenstaende ons canon ende de musquettiers die nacht ende dach op het selve werck geschoten hebben, haer nieuwe utgebrochte werck dese verlede vier ofte vijf nachten aen haer oude werck gesloten, en hebben t'selve verhooght ende breder van achteren gemaect, ende meenen ons alsoo allenskens aldaer te naerderen.

Metter haest in Oostenden den 1e Februarius 1604.

Uwe Ed. seer dienstwilligen dienaer,
(get.) Peter van Ghistelles. (4)

E. Smissaert

- (1) De anastatische herdruk van "Oostende en zijn driejarige Belegering" door E. Vlietinck is te verkrijgen in het Heemkundig Museum (Prijs 950 F.);
- (2) Bron: Kronijk van het Historisch Gezelschap te Utrecht, jg. V, 1849, blz. 94-96;
- (3) Aartshertog Albrecht bediende zich van de beste krijgswaermeester uit die tijd;
- (4) Korte tijd na het schrijven van deze brief sneuvelde hij, op 21 maart 1604 ...

Het was in het begin van 1928 dat onder een groep van vijf personen allen leden van de Kath. Vlaamse Burgerbond, het idee ontstond een marionettenspel op te richten. De initiatiefnemers waren de Atheneumleraren Edmond DEBRAUWERE en Armand FELIX. Al spoedig veroverde "Kallemeoie" (Oostendse benaming voor een ledepop) onder de poppentheaters een eersterangsplaats.

Prettig waren de poppen, sierlijk en lenig, kleurrijk uitgedost, met sterk impressieve koppen ; het spel was levendig en vlot boven het alledaagse ; de voordracht voornaam van dictie en uitdrukking ; degelijk de inhoud. Alles was gericht op de suggestie van een leven - de sprookjeswereld.

(Het Poppenspel in de Nederlanden - 1946 - J. Vandenbroucke).

* EEN NATIONALE FAAM.

Kerstdag '28 greep de eerste vertoning plaats met "Smidje Smee", en kende zo een groot sukses dat er door verscheidene verenigingen gevraagd werd ook een optreden te verzorgen.

Om te beginnen trad men te Oostende in meer dan negen verschillende zalen op. De faam van deze groep verspreidde zich ook buiten de stad, en weldra kwamen aanvragen om optredens uit andere steden en gemeenten van de provincie zoals Gistel, Nieuwpoort, Ieper, Waregem, Kortrijk enz.. In vele van deze plaatsen trad men jaarlijks op. Na een geïllustreerd artikel in "Leiding" het maandblad van het Davidsfonds, kwamen er eveneens aanbiedingen buiten de provincie. Onder meer te Gent, Leuven, Mechelen, Puurs Brussel en Watten (Frans Vlaanderen). Zelfs aanvragen uit het hartje van Limburg bezeugden de populariteit van het gezelschap. Jaarlijks werd er een nieuwe creatie vertoond die indertijd aan de spelers van 4 tot 7.000 F. kostte. De poppen werden meestal volgens model gebeeldhouwd door de toen gekende kunstenaar Pilaëys, doch verscheidene marionetten werden aangekocht in Duitsland. De kostuums werden vervaardigd door de dames van het gezelschap.

* 300 KUNSTZINNIGE POPPEN.

Het marionettentheater bezat in die tijd een driehonderdtal sterk expressieve poppen, die enig was in het land, en die aan de groep een zekere standing gaf die door velen werd benijd.

Ook ging Kallemeoie soms op de poëtische toer, zoals met "Kerstnachtdroom" : die opge- maakt werd naar het toneelstuk van Maurice Maeterlinck "De Blauwe Vogel". Nadat men aan de toen nog in leven zijnde schrijver om toelating tot aanpassing had gevraagd. Ook voerde men "De passie van ons Heer" op, naar het verhaal van Michel de Ghelderode. Deze opvoering die gemonteerd werd in '32, werd door Kallemeoie als een prestigezaak beschouwd. Trouwens sommige figuren werden speciaal te Oberammergau gemaakt. Daar ze echter te groot waren uitgevallen werden ze hermaakt. De Kristusfiguur werd door een Gentse beeldhouwer gesneden.

Deze twee stukken waren de bekendste welke Marionettentheater Kallemeoie ooit heeft opgevoerd en overal behaalden ze er een reuzesukses mee.

Meestal echter werden de speelteksten door de vrouwelijke leden geschreven, ofwel vertaald en aangepast uit het Frans of Duits.

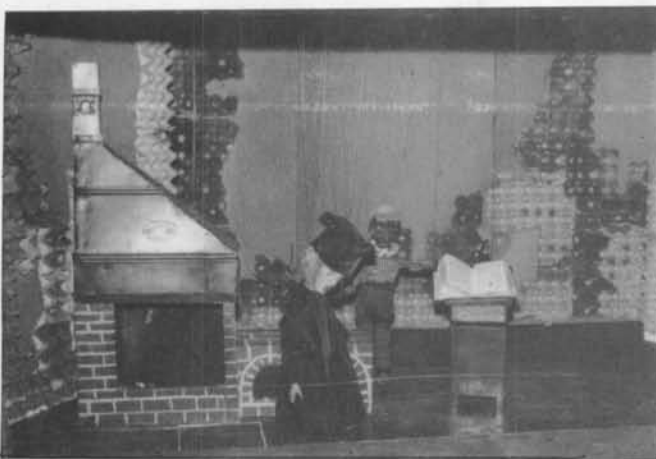
Kallemeoie nam ook deel aan verschillende tornooien en wist zich steeds te laten gelden. "Op het eerste landjuweel voor poppenspelen, ingericht in juli 1933 te Gent door de Oostvlaamse Folkloristen, was het voor de inrichters, zowel als voor de wedijverende poppenspelers, een verrassing, hoe in het bestek van enkele jaren de voorstellingen niet alleen op technisch, maar evenveel op cultureel gebied aan voornaamheid hadden gewonnen. Kallemeoie o.a. sloeg een nieuwe en bevreedende toon aan en openbaarde meteen al de mogelijkheden, welke door een vernieuwd procédé konden bereikt worden". (Het Poppenspel jubileert 1965 - J. Vandenbroucke).

*Binnenhuisscene uit ASSEPOESTER
Links: De Prins, Rechts: Assepoester
(foto Roger 1958)*

*Caféscène uit DE TERUGKEER VAN
SMIDJE...*

*Links: Smidje Smee
midden: Marie, cafébazin
recht: Lowie (eigen foto)*

*Laboratoriumscene uit DR. FAUST
Links: Dr. Faust - Rechts: Torauba.
(eigen foto)*

Een ereprijs met beker viel hem te beurt tijdens dit landjuweel, met als bijzonderste tegenstrevers "Poesje der St. Niklaasplaats" van Antwerpen, en "Toone" uit Brussel, en verschillende teaters uit het Gentse. Uit het juryverslag lezen we o.m. het volgende Maandag 17 juli '33 "Kallemoeie" Oostende.

"Wonderlijk avontuur van Jonker Quichotte en zijn Schildknaap Sancho Panza".

Bij het ophalen van het doek heeft men onmiddellijk een zeer gunstige indruk. De sobere, moderne schermen zijn goed geborsteld. De accessoires juist gekozen. Eerst en vooral een pluimpje voor de dictie ; geen woord van het gesprokenen gaat verloren. De scene van Sancho Panza dronken thuiskomend is een ware creatie. Jonker Quichotte is zeer goed uitgebeeld en de rol zeer flink gespeeld. De lichteffecten zijn buitengewoon geslaagd en daarmee ook dient Kallemoeie gelukkig. De folkloristische zettingen en liedjes waren passend en het gesprek verliep vlot van stapel. Zeer goede vertoning. Het publiek heeft zijn toejuichingen niet gespaard. Kallemoeie als winnaar besloot het tornooi met een galavertoning, bestaande uit "Scharmantika" en "Smidje Smee". (Oostvlaamsche Zanten '33 - De Magie van het Poppenspel '43).

MERKWAARDIGE HERINNERINGEN.

Bij de opvoering van het passiespel te Kortrijk verscheen een lovend artikel van Willem Putman in de Nieuwe Rotterdamse Courant. Zo geraakte Kallemoeie's populariteit ook bij onze Noorderburen bekend, waaruit dan ook aanvragen tot optredens kwamen.

De kunstenaar James Ensor had eveneens met veel lof horen spreken van Kallemoeie, en verzocht de spelers in de zaal "Kerlinga" op het Wapenplein een vertoning te komen geven voor hem en erkele van zijn beste vrienden uit de kunstwereld". Dit optreden eind december '29, greep plaats voor een uitgelezen publiek en na de voorstelling bracht de meester openlijk hulde aan de spelers om hun kunstig spel en prachtige encenering. Wat hem bijzonder had getroffen, waren de buitengewoon kunstige poppen. Vele foto's van dit gebeuren werden toen in tijdschriften en dagbladen opgenomen, allen genomen door de gekende fotograaf Antony. (De Zeewacht '58).

Toen kwam de oorlog en de eens zo trotse Kallemoeie raakte in de vergetelheid... af en toe werden er wel eens pogingen aangewend, maar toch lukte men er nooit in het volledige gezelschap te doen heroptreden.

Mede door het feit dat tijdens de oorlog de verplaatsingsmogelijkheden te beperkt waren, daar Oostende in het sfergebied lag, heeft het dan ook zijn succesvol bestaan besloten in 1940, toen het teater werd overgenomen door Alfred Ureel, die het van naam verwisselde en er als het "Het Oostendsch Spelleke" nieuwe wegen mee opging.

* DE VERNIEUWDE KALLEMOEIE II.

Het was in het jaar 1954 dat er onder impuls van de heren Gerard VERMEYLEN en Jerome HOSTYN besloten werd "Kallemoeie" op te sporen...

Na ruggespraak met wijlen A. Felix en Dubois, gelukte men erin een spoor te vinden. Na wat onderhandelingen verhuisde "Kallemoeie" naar 't Cenakel, feestzaal van de H. Hartprochie op de wijk Westerkwartier.

Toen de nieuwe eigenaars de inventaris opmaakten, zagen zij zich voor een zeer zware taak geplaatst. Het eens zo prachtige theater bevond zich in een erbarmelijke toestand. En om te beginnen besloot men de marionetten van een modernere techniek te voorzien. Vroeger bezat iedere pop een stevige ijzerdraad in de kop en enkele draden. Nu heeft iedere pop minstens acht nylandraden. Hiervoor zorgde J. Hostyn, die inzake poppenspel zeker wel een woordje kon meepraten vermits hij vroeger speler was bij het Marionetten-teater "Wonderland". In een recordtempo kon er terug worden opgetreden in oktober '55, na slechts tien dagen oefening. Op het programma stond "Smidje Smee". Niet minder dan 450 toeschouwers hadden er aan ghouden Kallemoeie's heropstanding bij te wonen. Doch deze groep was geen lang leven beschoren, en heeft helaas de activiteiten moeten stopzetten eind '58.

* KALLEMOEIE III NU.

Het teater herrees in 1972 opnieuw onder impuls van de heren G. Vermeylen en J. Hostyn. Voor het ogenblik is het marionettenteater één der best ingerichte van de streek. Eveneens het grootste verplaatsbare, met 150 nog originele (draad)poppen uit hout, gesneden, en waarvan de meeste reeds meer dan vijftig jaar oud zijn. Door de ploeg van twaalf vaste medewerkers wordt er steeds groot belang gehecht aan de zorg van dekors, klank en licht. De stemmen van spelers en speelsters worden nooit opgenomen en alles gebeurt steeds "live".

Als traditioneel teater met een knipoog naar het eigentijdse, beschikt het dan ook over een uitgebreid repertorium die allemaal eigen bewerkingen zijn.

Sinds '72 stonden volgende spelstukken op het programma : Hans en Grietje - Assepoester - Sneeuwitje - Scharmantika - Smidje Smee - Aladin en de Wonderlamp - Meester Slim, tovenaars - Dr. Faust - De terugkeer van Smidje - Don-Kie-Sjot...

André Libin.

* Bronvermelding historiek :

- Leiding, 3e jaargang, nr. 2, okt. 1930 ;
- Oostvlaamsche Zanten, 8e jaargang, nrs 5-6, sept./nov. 1933 ;
- De magie van het Poppenspel, Gent 1943 ;
- Het Poppenspel in de Nederlanden, 1946 - J. Vandenbroucke ;
- Art. De Wederopstanding van Kallemoeie, De Zeewacht 19/12/1958 ;
- Vlaanderen, Het Poppenspel, sept./okt. 1977 ;

* Technische gegevens :

Afmetingen teater

Breedte 5,20m diepte 4m., hoogte min. 3 m. (boven podium) ;

Elektriciteit

Spanning 220 V

Stroomsterkte 15 amp.

Speelduur 60 of 90 min. (zonder pauze)

Speeldagen : zaterdag

Kontaktadres :

Torhoutsteenweg 96, 8400 Oostende. Tel. (059)70.15.20.

DE OOSTENDSE REVUE.

De traditionele Oostendse Revue die zoals de 10 vorige jaren in het Kursaal doorgaat heeft de sprekende titel van "VERGIT DA MO" gekregen.

Tekstschrijver Herman MOERMAN zal weer een brok leutige Oostendse folklore vóór het voetlicht brengen.

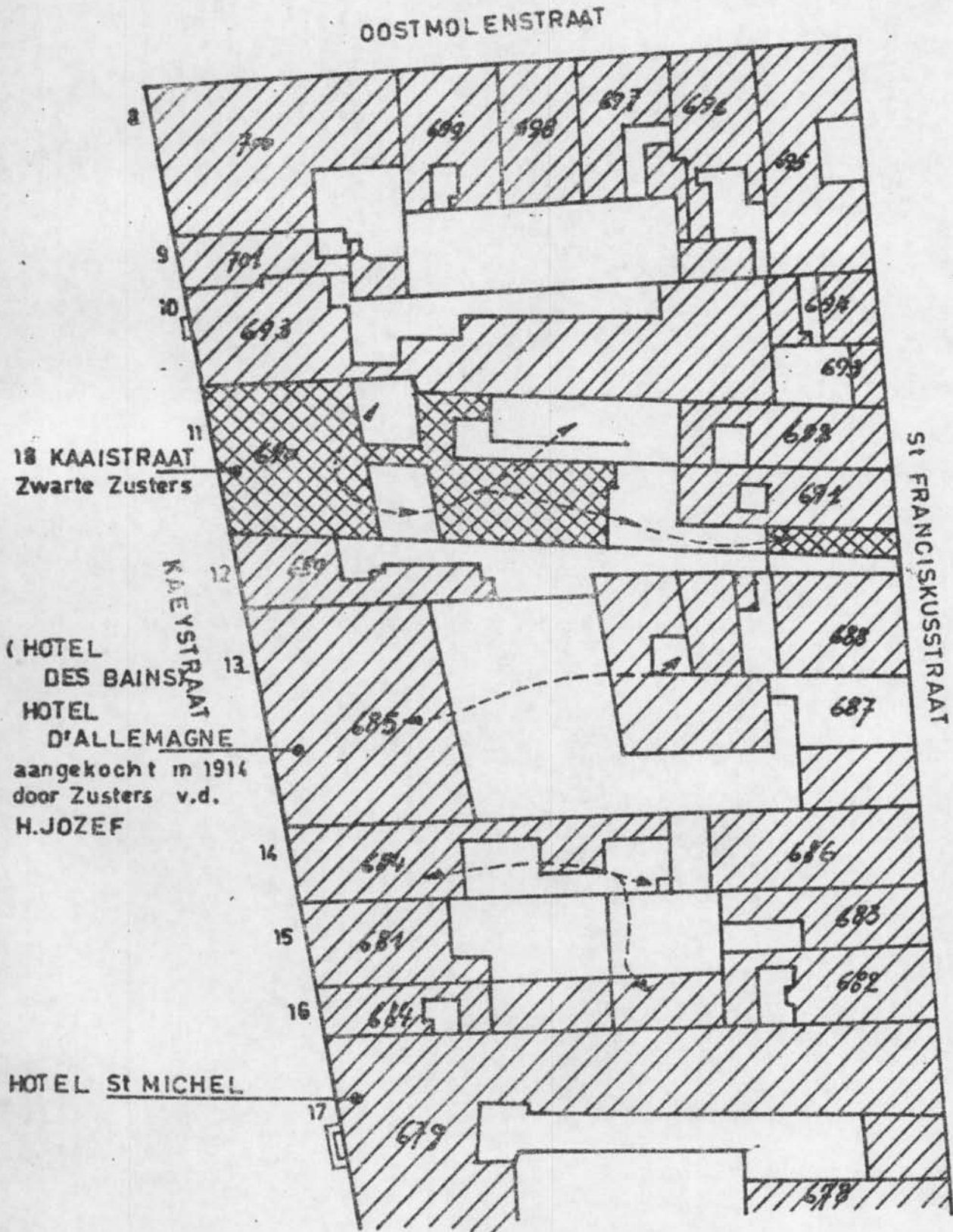
De voorstellingen hebben plaats op 4, 5, 6, 9, 10, 11 en 12 november.
Prijzen der plaatsen : 200, 160, 120 en 90 F.

Plaatsbespreking uitsluitend in het Kursaal.

O. V.

OOSTENDE - KAAISTRAAT 18
kadastrale toestand Anno 1829

K Br 4e BLAD
Basiskaart

MERKWAARDIGE GEBOUWEN TE OOSTENDE.

KAAISTRAAT 18 - IN MEMORIAM.

Zie "DE PLATE", 6de jaargang, nr 1, januari 1977, blz. 9, zelfde onderwerp.

Nu de KAAISTRAAT 18 toch werd afgebroken, waarbij enkele onderdelen aan het Openlucht-museum van Bokrijk verkocht werden, loont het wel even de moeite de evolutie van dit gebouw en de naaste omgeving sedert het einde van het Hollands regime onder de loupe te nemen. De kadastrale schets op p. 25 zal onze tekst verduidelijken.

SCHOOLGEBOUW KAAISTRAAT 16

A. Eind Hollands regime :

1. Hoekhuis Kaaistraat, 8 - Ooststraat perceel 700
bewoond door Godaerd Jos, eigendom van Declercq Jan, eigenaar uit Brugge. Werd naderhand hotel "La Couronne".
2. Kaaistraat 9 - perceel 701
bewoond door De Vette James, eigendom van Declercq Jan uit Brugge.

B. Zusters van de H. Jozef :

1. Kopen op 13 aug. 1862 beide huizen op van Paul Declercq, eigenaar, verbouwen deze tot een betalende meisjesschool, die in 1866 werd geopend.
2. Zusters van de H. Jozef waren reeds vanaf einde 1837 te Oostende en richtten een school op in de Witte Nonnenstraat. Deze school werd door de stad aangenomen.
3. De school van de Kaaistraat kende zo'n succes dat aanpalende gebouwen werden aangekocht :
 - a. 2 huizen in de Ooststraat 699 en 698 ;
 - b. 6 huizen in de Sint-Franciscusstraat 694, 692, 691, 688, 687, 686 ;
 - c. 1 huis in de Kaaistraat 693 ;
 - d. 1 huis in de Kaaistraat 685, febr. 1914 (1007 m²)
 - 1) Dit huis was het "Hotel des Bains". In het laatste kwart van de 19de eeuw overgenomen door de Heer A. Stracké, die er het "Hôtel d'Allemagne" installeerde ;
 - 2) Na 1918 werd het enkele jaren gebruikt om er vluchtelingen een onderkomen te geven.
4. In 1927 werd het ganse schoolcomplex grondig verbouwd.
5. Zwaar beschadigd in 1940 - Was in 1951 volledig hersteld.
6. Moeilijkheden met de homologatiecommissie te Brussel - te weinig gediplomeerde leerkrachten. Zusters van de H. Jozef laten deze school over aan de Zusters van Sint-Andreas op 2 aug. 1952.

C. Zusters van Sint-Andreas :

1. ~~Namen~~ school over van de Zusters van de H. Jozef op 2 aug. 1952 (2719m²).
2. Kopen voor 1,5 milj. F. voor notaris F. Van Caillie klooster en moederhuis van de Zwarte Zusters af op 9 aug. 1956 (689 m²).
3. Schooloppervlakte = 3408 m².
4. In 1959 verhoging van een deel van de gebouwen.

pareil cas n'ont pu sauver des personnes si chéries. Toute la ville est consternée de ce funeste accident".

In deze bijdrage hebben wij geen nadere details kunnen geven over het uitzicht van de eerste badcabines noch van de gebruikte badcostumes. Beide zullen wellicht veel gelijkenis hebben vertoond met de badkoetsen en de badkledij afgebeeld op de litho's van Rottigni dd. 1834. Ook het aantal baden in deze jaren genomen is ons natuurlijk onbekend. Wij hebben alleen de figuur van W. Heskett wat beter kunnen belichten die als eerste met een baddienst in onze stad startte en de begindatum van het ontstaan van onze zeebaden kunnen terugschuiven naar 1780.

Binnen twee jaar, in 1980, kan de stad een nieuwe toeristische slogan de wereld insturen : "Het Oostendse badtoerisme is 200 jaar oud". Deze keer zal het dan historisch meer verantwoord zijn dan de campagne op touw gezet in 1964 onder het motto "Oostende 1000" of het vieren van het honderd jaren bestaan van de tweede Kursaal, dat eerst in 1978 had moeten doorgaan. Toeristische propaganda kan met enig effect ook tot politieke propaganda benut worden. Bij beide neemt men wel eens een loopje met de waarheid.

D. Farasyn.

CULINAIRE FOLKLORE.

KARNEMELKPAP OFTE KERREPAP.

Hoe vlug onze eetgewoonten evolueren merkt men pas als men eraan gaat denken dat nog geen twintig jaar geleden KERREPAP voor veel Oostendenaars de klassieke vrijdagse schotel was. In de meeste woningen is de vrijdag nog steeds de kuisdag (er bestond een verband tussen de kuisbouw en deze eenvoudige en vlug bereidde maaltijd) maar de KERREPAP is verdwenen. In sommige gezinnen werd ze 's middags geserveerd, wel dan niet gevolgd door gekookte (stok)vis met botersaus. Vandaar dan ook de veel voorkomende naam BOTERMELKSOEP. In andere gezinnen kwam de pap 's avonds op tafel.

Karnemelk werd, alnaargelang de smaak van de huisgenoten, gewoon bereid, met havermost of met rijst. Sommigen aten hem zo, anderen verwerkten er flink wat bruine suiker in. Karnemelk bevat al de voedingsstoffen van de melk, behalve het vet, is zeer licht verteerbaar en het hierin verwerkte melkzuur oefent een gunstige invloed uit op de spijsvertering. Daar we op het huidige ogenblik schijnbaar onze zeven vette jaren achter de rug hebben en aan de zeven magere begonnen zijn, geven we, teneinde tot bepaalde soberheidsintenties aan te zetten, het aloude recept van VLAAMSE BOTERMELK.

50 gr rozijnen wassen en er 2 l karnemelk waarmee 50 gr bloem is aangemaakt over gieten. Aan de kook brengen en onder voortdurend roeren ca 10 minuten laten doorkoken. 1 eierdooier met 50 gr suiker kloppen en voor het opdienen door de warme pap roeren. Het stijfgeslagen eiwit in een soepterrin doen en er langzaam onder flink roeren de pap overheen gieten. De rozijnen kunnen ook worden vervangen door schijfjes appel of door gedroogde pruimen. Smakelijk !

J.B. Dreesen

KAAISTRAAT 11 (LATER) 18 - (Perceel 690)

1. Eind Hollands regime :
 - a. gebouw had reeds smeedijzeren hekken
 - op deel van de stoep ;
 - liep door van Kaaistraat tot Sint-Franciscusstraat (2,5m h., 12,5m br.) ;
 - b. bewoond door eigenares We Karel Declair.
2. Wordt in 1861 aangekocht door de Zwarte Zusters van Karel Declair en tot klooster omgebouwd (546 m²) :
 - a. Zwarte Zusters kwamen met een drietal onder leiding van Zuster Elisabeth (Juf. Rosalie Wallays) in 1856 om zich aan ziekenverzorging te wijden ;
 - b. Zij bekwamen eind 1860 toelating van Staat en Stad om een bijhuis te Oostende op te richten ;
 - c. Zij kochten daarom het huis Kaaistraat 11 (later 18) op.
3. De Zwarte Zusters kochten het huis op voor de Zusters van hun klooster (perceel 689 L - Kaaistraat 20) - dit op 21 januari 1892.
Stadstoelating op 31.12.1890 (210m²).
Dit werd naderhand moederhuis.
4. In 1933 herbouw van het moederhuis (nu 163m²) klooster 526m².
5. Op 9 aug. 1956 verkopen de Zwarte Zusters de gebouwen Kaaistraat 18 en 20 voor Notaris F. Van Caillie aan het Sint-Andreas Lyceum voor 1,5 milj. F.

Daniël Farasyn.

— — — — —

ROUWBEKLAG.

Met verslagenheid verneemt "De Plate" het plots overlijden van de heer Gustave ROSSEEL, die sinds zeer vele jaren lid is van onze vereniging.

Hij was iemand die veel belang stelde voor alles wat met de lokale heemkunde verband hield en op bijna al onze voordrachten aanwezig was. Vooral op de Vuurtorenwijk was hij een gekend figuur.

Het is eveneens met grote droefheid dat wij het overlijden van Peter VANDENBERGHE, zoon van de Heer en Mevrouw Prosper Vandenberghe, vernemen. De jonge zoon van ons ere-lid kwam om het leven bij een smartelijk ongeval. Hij was iemand waarmee "Het Nieuwsblad van de Kust" een goede toekomst kon tegemoetzien.

Aan de zwaargetroffen families ROSSEEL en VANDENBERGHE biedt "De Plate" haar oprechtste rouwbetuigingen aan.

A. Van Iseghem.

— — — — —

TEKSTOVERNAMES UIT "DE PLATE" IS ALTIJD TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

ENKELE RECENTE AANWINSTEN VAN "DE PLATE".

Van ons geacht medelid, de heer Pierre VERRAERT ontvingen we enkele stukken in verband met het Oude Oostende. Die documenten zijn tevens herinneringen van zijn vader, de ingenieur-architect Auguste VERRAERT, die we in ons laatste septembernummer eens in het licht plaatsten.

- a. Een ingekaderde portretfoto, voorstellende de architect Alban CHAMBON. Een uniek document betreffende deze bouwmeester aan wie Oostende eens zoveel moois te danken had. In het novembernummer van 1976 verscheen al een korte studie over de Oostendse werken van CHAMBON. Vermelden we hier echter nog dat CHAMBON in 1928 overleed.
- b. Een foto-maquette "VUE PANORAMIQUE DU NOUVEAU PORT INDUSTRIEL DE LA VILLE D'OSTENDE". Een op zijn minst verbazingwekkend panorama op de industriezone die in de dertiger jaren gepland was langs het Kanaal Oostende-Brugge, te beginnen voorbij de Spuikom. De gehele noordoever van het Kanaal Oostende-Brugge is omgetoverd tot een gigantische industriegebied met tientallen en nog eens tientallen fabrieken, daarbij de vele hoge schoorstenen, een rangeerstation, een electriciteitscentrale, enz. Buiten die zone, aansluitend bij de Bredense dorpskern, werd een "Cité Ouvrière" gepland : huisjes met tuintjes, alles netjes op een rij.

De zuideroever van het kanaal was voorbehouden voor de aanleg van o.a. een viertal dokken met hangars.

Volgens dat de heer VERRAERT ons meedeelde, genoot dit plan de volste instemming van Koning Albert en was een en ander al in kannen en kruiken. Het sterke verzet van industriëlen die belangen hadden te verdedigen in het Antwerpse havengebied zou het hele project tenslotte gekelderd hebben.

- c. Een plattegrond "PORT OF OSTEND (INDUSTRIAL & SHIPPING)". Een kaart op linnen van respectabele afmetingen, met dezelfde industriezone, maar nu in plattegrond uitgetekend. Het grote formaat van die plattegrond maakt het onmogelijk ze uit te stallen.

Van een ander medelid, de heer Max VANDAMME ontvingen wij een exemplaar van de obligaties van 100 F. der "Leening van 25.172.500 Frank", in 1898 door de Stad Oostende uitgeschreven. Het was de vader van de schenker die het ontwerp ervoor bedacht : Gustaaf VANDAMME-artikel in ons jongste octobernummer.

Dank zij dergelijk mecenaat groeit de collectie van "De Plate" gestaag aan. Moge het voorbeeld navolging vinden !!!

N. Hostyn

Vanwege de Heer Fernand MONTENY, alias "De Witten van de Kaaie", ontving "De Plate" een foto van de deelnemers aan de voetgangersmarsch voor oude zeebonken, welke plaats had op 31 mei 1914.

J.B. Dreesen

UITNODIGING TOT ONZE KERSTMAANDACTIVITEIT.

OOSTENDSE KLEINKUNSTAVOND.

De Oostendse Heemkundige Kring heeft de eer en het genoegen U uit te nodigen op haar jaarlijkse Kleinkunstavond die doorgaat op

vrijdag 15 december om 19u30 stipt.

in de typische en unieke sfeer van het LICHTSCHIP "WESTHINDER", dat in het Stadsdok "zonder naam" ligt, tussen het Mercator- en de Montgomerydok.

Op het programma staan twee specialisten van het Oostendse lied namelijk het duo

PIERRE SIMONS, zang (beter gekend als Zwarte Pier van de Oostendse L.P.'s)
en FLORY VANDERBEKE met electronisch orgel en treksak.

die ons een waaier van hedendaagse Oostendse liedjes zullen brengen.

Zoals altijd wordt dit optreden voorafgegaan door ons jaarlijks etentje dat dit jaar in het teken van de WATERZOOI staat, een typisch Vlaamse schotel.

Deelname in de kosten : 350 F. per persoon. Hierin is aperitief, maaltijd en optreden begrepen. Inschrijvingen te doen door overschrijving van voornoemde som op postrekening 000-0507753-55 - Jan Dreesen, Rode Kruisstraat, 4, 8400 Oostende, met vermelding : "Inschrijving De Platefeest van 15 december 1978" en dit uiterlijk tegen vrijdag

8 december 1978.

J.B. D.

ANTIQUARIAATSPRIJZEN.

Uit een Nederlandse antiquariaatscatalogus :

H. DE FRANCE : J. ENSOR; PROEVE VAN BIBLIOGRAFIE (1959) - Fl. 60

Uit een Antwerpse antiquariaatscatalogus :

I. VAN ISEGHEM : ELEMENTS DE NUMISMATIQUE OSTENDAISE (1903) - 2.000 F.

O. V.

PRACHTIG NOSTALGISCH MARITIEM CURIOSUM IN DE SCHOUWEN-DUIVELANDSHAVEN "DE VAL".

Te Zierikzee, aan de voet van de Zeelandbrug ligt ter bezichtiging het meer dan 65 jaar oude stoompassagierschip "VIERRA Y CLAVIJO". Het is het enige thans nog bestaande stoompassagiersschip van die ouderdom. Buiten de nog volledig en werkende uitrusting van het schip kan men er diverse soorten scheeps- en stoommodellen zien. Tevens is er een verkoop van scheepscuriosa.

Dagelijks geopend van 9u tot 20u. Toegangsprijs Fl 3,50 per persoon.

Kinderen onder 10 jaar (onder geleide) Fl 1.

J.B. D.

BOEKEN.

Door het reeds zeer groot aantal bijdragen is "De Plate" deze maand uitgegroeid tot 28 blz. Aldus zijn we niet meer in staat nog enkele bladzijden "Boekennieuws" daaraan toe te voegen. Die liggen nu gereed om in het decembernummer te verschijnen.

O. V.

OUD VOLKS AVONDGEBED.....

Mijn schoonmoeder, thans 63 jaar oud, zegt nog zeer vlot een oud avondgebed op, dat zij leerde toen ze ongeveer 8 jaar oud was. Het was haar tante (toen 65 jaar oud) die het haar aanleerde.

Wellicht zijn er, in de loop der jaren, of in het aanleren van het avondgebed, enkele woorden vervormd. Oudere Oostendenaren zullen ons misschien hieromtrent kunnen inlichten.

Hopelijk loont het toch de moeite de tekst van dit avondgebed vast te leggen... Wie weet kan deze tekst door een deskundige in "echt Oostends" omgezet worden ???

A.V.C.

AVONDGEBED

's Navens os ek slapen goan
volgen der me zestien iengeltjes noa ...

Twèè à men hoofdende
Twèè à me voetende...
Twèè à me rechterziede
Twèè à me linkerziede...

Twèè die me dekken
Twèè die me wekken...

Twèè die me lèèren, de wet des Hèèren
Twèè die me wiezen nà 't Hemels paradiès...

't Hemels paradiès stoat open
d'Elle is gesloten
mè vier iezere banden
Verlos God den Hèère uut al ze vijanden

Kruusje goede begin
den Hellingen Geest komt in me zin
Omdank zoen maggen lèèren
Aanbidden kan Oenze-Lieven-Hèère
Omdank zoen maggen ontouwen
Aanbidden kan Oenze-Lieve-Vrouwe - Rechter trouwe.

Den heligen Siente-Machiele
wil me bewekken
uit de spoed,
Nie te vroeg
of niet te loat
os de klokke trent
Gods 'eure sloat

't Is op en Witten Dunderdag geschiedt
da Christus laaght in ze verdriet
Je laaght zwoar beloan
Je sprak ze lieve moeder an :
"Lieve Moeder, ik hebbe zèèr
'k liggen in me bloed en in me zwèèt"
Hèère, believ me te spoaren en te bewoaren
van al de ongelukken oastig gedoan van vier, brand, dunder,
bliksem en woater.

Amen

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
P. V. B. A.

Adolf Buylstraat 33
8400 - Oostende Tel. 70.17.33
en in haar bijhuizen
